

Diaarinumero	[Diaarinumero]		
Dokumenttitunnus	[Dokumenttitunnus]	Versio	1.4
Tila	Tarkistettava		
Asiakirjatyyppi	Toimintaohje		
Laadittu	18.5.2015	Ahonen Leena	
Hyväksytty	22.9.2015	Rantakoski Päivi	

Tarkastussuunnitelma

Tämän asiakirjan tarkoitus

Tässä tarkastussuunnitelmassa kuvataan periaatteet, joiden mukaan tehdään kemikaalien, nestekaasun sekä räjähteiden käsittelyä ja varastointia sekä kaivosturvallisuutta koskevat tarkastukset.

Soveltamisalue

Ohjetta käytetään Tukesin prosessiturvallisuusryhmässä.

Sisällys

Tämän asiakirjan tarkoitus	1
Soveltamisalue.....	1
1 Säädstausta	3
2 Yleistä valvontakäynneistä	3
3 Luettelo tuotantolaitoksista	3
4 Luettelo dominovaaraa aiheuttavista tuotantolaitosryhmistä	3
5 Luettelo tuotantolaitoksista, joissa erityiset ulkoiset riskien tai vaarojen lähteet voisivat lisätä suuronnettomuuden riskejä tai seurauksia.....	4
6 Eri tarkastusviranomaisten välinen yhteistyö	4
7 Menettelyt kohdetyypeittäin	4
7.1 Vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi	4
7.2 Nestekaasulaitokset	6
7.3 Varastoalueiden tarkastukset.....	6
7.4 Räjähdekohteet	7
7.4.1 Räjähdeitä valmistavat tehtaot, käsittelylaitokset ja pysyvät räjähdevarastot	7
7.4.2 Kaupan yhteydessä olevat räjähdevarastot, joilla on Tukesin lupa	7
7.4.3 MEMU- ja muut emulsioräjähdeiden siirrettävät valmistuslaitteet	7
7.5 Toiminnallisessa kokonaisuudessa olevat vähäiset kohteet	7
7.6 Kaivostarkastukset.....	8
8 Säädökset.....	8

1 Säädstausta

Tarkastussuunnitelman laatimisesta säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa (390/2005 27 §, muutos 358/2015) ja suunnitelman sisältöä täsmennetään asetustasolla (kemikaali, nestekaasu, räjähteet). Suunnitelma perustuu Seveso III -direktiivin vaatimukseen. Tähän tarkastussuunnitelmaan sisällytetään myös muut kuin Seveso-direktiivin alaiset, Tukesin valvonnassa olevat kemikaaleja, nestekaasua, räjähteitä ja kaivosturvallisuutta koskevat kohteet.

2 Yleistä valvontakäynneistä

Tarkastusten tavoitteena on varmistaa, että toiminnanharjoittajan toiminta on turvallista ja se tapahtuu säädösten ja määräysten sekä lupapäätösten mukaisesti. Määräaikaistarkastuksilla (pl pienet räjähdetarastot, vähäinen toiminta, varastoalueet) arvioidaan kohteen toimintaa seuraavilla osa-alueilla. Arviointi tehdään asteikolla 0-5.

- säädösvaatimusten tunnistaminen
- johdon ja henkilöstön turvallisuusjohtamiseen liittyvä toiminta
- riskien arviointi ja muutosten hallinta
- vaatimusten määrittely ja toteutuksen seuranta (tekninen toteutus ja toimintakunto, ohjeistus ja koulutus)
- poikkeamatilanteiden hallinta

3 Luettelo tuotantolaitoksista

Tukesin valvontakohteet käsittävä ajan tasalla oleva luettelo on saatavilla valvontarekisteristä (Kemu).

4 Luettelo dominovaaraa aiheuttavista tuotantolaitosryhmistä

Tukes on arvioinut, että seuraaviin kohteisiin voi liittyä onnettomuuden leviämisen vaara (Domino)

- Hamina Hilloniemi
- Harjavallan suurteollisuuspuisto
- Kokkola Ykspihlajan teollisuusalue
- Kotka Mussalon varastoalue
- Laukaa Vihtavuoren teollisuusalue
- Oulu Nuottasaaren teollisuusalue
- Oulu Vihreäsaaren varastoalue
- Oulu Laanilan teollisuusalue
- Pori Kuparipuiston teollisuusalue
- Pori Tahkoluodon varastoalue
- Porvoo Kilpilahden teollisuusalue
- Raahe Ruukin teollisuusalue
- Rauman satama
- Tornio Röyttä

Jos laitokset sijaitsevat lähekkäin siten, että onnettomuus yhdessä laitoksessa voi aiheuttaa vahinkoa toisen alueella, tulee toiminnanharjoittajien tehdä yhteistyötä onnettomuuksien torjumiseksi ja leviämisen estämiseksi. Toiminnanharjoittajien on vaihdettava keskenään tietoja tunnistetuista onnettomuusvaaroista ja -tilanteista. Viereisten laitosten onnettomuusvaarat tulee ottaa huomioon kunkin laitoksen pelastussuunnitelmassa, sen harjoittelussa, toimintaohjeissa, varautumisessa sekä turvallisuus selvityksessä. Toiminnanharjoittajien väliselle yhteistoiminnalle ja mahdollisten ongelmien käsittelylle on oltava kirjallisesti sovitut menettelyt ja toimintatavat.

5 Luettelo tuotantolaitoksista, joissa erityiset ulkoiset riskien tai vaarojen lähteet voisivat lisätä suuronnettomuuden riskejä tai seurauksia

Tukes on tunnistanut seuraavia tähän ryhmään kuluvia kohteita.

FGG Finngas GmbH Hamina	tulva-alue
Prefere Resins Finland Oy, Hamina	tulva-alue
St1 Biofuels Oy, Hamina	tulva-alue
(Hexion Oy) /vuokrattu Baltic Tank Hamina	tulva-alue
Haminan Energia, Hamina	tulva-alue
North European oilt Trade Oy Hamina	tulva-alue
Vihmerä Ky, Kotka	tulva-alue
Oiltankig Sonmarin Oy Kotka	tulva-alue
Stanoil Oy, Kotka	tulva-alue
Vopak Chemicals Logistics Finland Oy Kotka	tulva-alue
Solvay Chemicals Finland Oy	tulva-alue
Fortum Power and Heat Oy, Espoo Suomenoja	tulva-alue

Tarkastuksissa on otettava huomioon laitokseen kohdistuvasta erityisvaarasta aiheutuvat suunnitelmiin ja varautumiseen liittyvät erityisvaatimukset sekä niiden ylläpitoon ja käyttövalmiuksiin liittyvien menettelyjen olemassaolo ja niitä koskeva harjoittelu/kertaus.

6 Eri tarkastusviranomaisten välinen yhteistyö

Tukes lähettää vuosittain aluehallintovirastoille sekä ELY-keskuksille tiedon kullekin vuodelle suunnitelluista tarkastuksista. Tarkastusten ajankohta pyritään sopimaan niin ajoissa, että muilla viranomaisilla on halutessaan mahdollisuus osallistua tarkastukselle.

7 Menettelyt kohdetyypeittäin

7.1 Vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi

Tarkastusohjelman mukaiset tarkastukset (laajamittaiset kohteet)

Vaarallisia kemikaaleja varastoitvien tai käsittelevien kohteiden tarkastusten taajuudet ovat asetuksen (685/2015) mukaisesti seuraavat

- 1) tuotantolaitokset, joilta edellytetään turvallisuusselvitys, vähintään kerran vuodessa;
- 2) tuotantolaitokset, joilta edellytetään toimintaperiaateasiakirja, vähintään kerran 3 vuodessa;
- 3) muut laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavat tuotantolaitokset ja varastoalueet lukuun ottamatta nestekaasulaitoksia vähintään kerran 5 vuodessa.

Tarkastusvälin pidentäminen

Tarkastusväliä voi pidentää, jos tarkastuksen eri arviointikohdissa saadut arviot ovat vähintään 3 ja turvallisuustilanne kohteessa on hyvä. Harkinnassa käytetään tukena lisäksi kohteelle määriteltyä riskilukua (ks ohje Kohteen riskiluku). Pieni riskiluku tukee harvennusta, mutta suuri voi tarkoittaa, ettei harvennuksille ole perustetta.

Tarkastusten väli vuosina Tukes voi pyytää tuotantolaitokselta raportin laitoksen turvallisuustilanteesta. Raportoitavia asioita voivat olla esim. turvallisuustavoitteiden saavuttaminen sekä keskeiset havainnot sisäisistä ja ulkoisista auditoinneista ja muiden viranomaisten tekemistä tarkastuksista.

Tarkastusvälin lyhentäminen

Tarkastusvälin lyhentäminen ja sen perustelut esitetään määräaikaistarkastuksesta tehtävässä päätösosassa tai erillisellä päätöksellä. Jos laitoksen kokonaisturvallisuustason arvioidaan tarkastuksen perusteella olevan alle 2 ja laitoksella on havaittu vakavia puutteita turvallisuuden varmistamisessa, tarkastusväliä tulee tihentää. Harkinnassa otetaan lisäksi huomioon tapahtuneet onnettomuudet sekä kohteen riskiluku.

Vakavien laiminlyöntien tapauksessa (esim. tarkastustulos 0) toimitaan alla olevan ”muut kuin tarkastusohjelman mukaiset tarkastukset” mukaisesti.

Muut kuin tarkastusohjelman mukaiset tarkastukset (valvontatarkastukset)

Laitokselle tehdään ylimääräisiä tarkastuksia seuraavissa tilanteissa:

1. Laitoksella on tapahtunut vakava onnettomuus tai läheltä piti- tilanne
2. Tarkastuksella on havaittu vakavia, turvallisuuteen vaikuttavia laiminlyöntejä tai vaaratilanteita. Uusi tarkastus on tehtävä 6 kuukauden kuluessa.
3. Toiminnanharjoittajan toiminnasta on tehty vakavia valituksia.
4. Yritys on laiminlyönyt velvoitteitaan siinä määrin, ettei laitoksen turvallisuudesta voida varmistua muuten.

Valvontatarkastukset voi korvata toiminnanharjoittajan toimittamien selvitysten tarkastuksella.

7.2 Nestekaasulaitokset

Käyttöönottotarkastus

Nestekaasua koskevan käyttöönottotarkastuksen tekee Tukes taikka hyväksytty tarkastuslaitos, jos Tukes on antanut siihen mahdollisuuden lupapäätöksessä. Jos tarkastuksen tekee tarkastuslaitos, toiminnanharjoittajan on lähetettävä Tukesille tarkastuksesta laadittu pöytäkirja sekä selvitys tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamisesta.

Tukes tekee uuden nestekaasulaitoksen käyttöönottotarkastuksen aina, jos toiminnan laajuus on toimintaperiaatelaitos tai turvallisuusselvityslaitos tai kyseessä on tällaiseen kohteeseen tehdyn muutoksen käyttöönottotarkastus.

Muun laajamittaisen nestekaasulaitoksen käyttöönottotarkastuksen tekee Tukes, jos se on perusteltavissa kohteen sijainnilla (esim. lähellä herkkiä kohteita tai dominokohde, kohde toiminnallisessa kokonaisuudessa toisen laajamittaisen laitoksen kanssa tai se sijaitsee alueella, jossa toiminnanharjoittajien on toimittava yhteistoiminnassa onnettomuuksien torjumiseksi ja niiden leviämisen estämiseksi) tai muulla merkittävällä seikalla.

Määräaikaistarkastukset

Turvallisuusselvitystä tai toimintaperiaateasiakirjaa edellyttävien nestekaasukohteiden tarkastukset tehdään kohdan 7.1 mukaisesti. Muiden laajamittaisten nestekaasulaitosten määräaikaistarkastukset tekee hyväksytty tarkastuslaitos 4 vuoden välein.

Nestekaasulaitosten valvontatarkastukset

Tukes voi tehdä laajamittaiseen nestekaasulaitokseen valvontatarkastuksia

- jos toiminnanharjoittaja ei ole määräjassa hoitanut kuntoon tarkastuslaitoksen tekemässä tarkastuksessa todettuja puutteita
- ennen laitoksen uudelleen käyttöönottoa, jos se on tarpeen tuotantolaitoksella tapahtuneen vakavan tai muuten merkittävän nestekaasuonnettomuuden tai vaaratilanteen jälkeen.

7.3 Varastoalueiden tarkastukset

Vahvistetut varastoalueet tarkastetaan 5 vuoden välein. Tarkastuksissa kiinnitetään erityisesti huomiota yhteiskäytössä oleviin alueisiin ja laitteistoihin. Lisäksi tarkastuksissa on syytä kiinnittää huomiota suojaetäisyyksien säilymiseen, alueen infrastruktuuriin ja sen muutoksiin (liikenneväylät, putkistokäytävät, sähkönsyöttö jne), ratapiha-, muiden odotus- ja järjestelyalueiden toiminta- ja valvontajärjestelyihin, sammutusvesipumppaamojen ja -putkistojen kapasiteettien riittävyteen, laitteistojen kunnossapitoon ja tarkastuksiin sekä mahdollisiin sataman kemikaalilaitureihin ja niiden kunnossapitoon ja valvontaan. Tarkastuksilla käsitellään myös alueen vartiointia ja kulunvalvontaa sekä hälytyksiin ja pelastustoiminnan järjestelyihin liittyviä menettelyjä.

7.4 Räjähdekohteet

7.4.1 Räjähdeiteitä valmistavat tehtaot, käsittelylaitokset ja pysyvät räjähddevarastot

Räjähdeiteita, käsittelylaitokset ja pysyvät räjähddevarastot (ei kaupan varastot) tarkastetaan toiminnan laajuuden mukaan 1-5 vuoden välein vastaavasti kuin kemikaalikohteet. Myös arviointi tehdään kuten kemikaalikohteille (kohta 7.1).

Tarkastusvälin pidentäminen

Tarkastuksen väliä voi pidentää asetuksessa säädetystä, jos tarkastustulokset ovat hyvät (kaikki osat alueet vähintään 3). Muita kuin TS- tai MAPP-tasoisten laitosten tarkastuksia ei harvenneta.

Tarkastusvälin lyhentäminen

Tarkastuksen väliä lyhennetään, jos toiminnassa havaitaan vakavia turvallisuuspuutteita, joiden kuntoon saattamisesta ei ole saatu tai ei ole mahdollista saada vahvistusta dokumenteista. Tihentäminen voidaan tehdä myös, jos TS ja MAPP-laitoksen arvioinnista saatujen pisteiden keskiarvo on enintään 2. Muiden lupaa edellyttävien varastojen tarkastusten tihentäminen harkitaan tehdyn määräaikaistarkastuksen havaintojen sekä mahdollisten muilta viranomaisilla saatujen tietojen perusteella.

7.4.2 Kaupan yhteydessä olevat räjähddevarastot, joilla on Tukesin lupa

Kaupan yhteydessä olevat räjähteiden varastot tarkastetaan asiakirjavalvontana viiden vuoden välein. Epäselvissä tapauksissa tehdään valvontatarkastus. Tarkastusvälin tihentäminen on mahdollista, jos valvontatarkastuksella on todettu turvallisuuspuutteita. Tarkastusten harventaminen ei ole mahdollista. Kohteen asianmukaisuuden selvittämisessä ollaan yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa ja kysytään mahdollisia palotarkastuksilla tehtyjä havaintoja räjähddevarastoinnista.

7.4.3 MEMU- ja muut emulsioräjähteiden siirrettävät valmistuslaitteet

Tukes tarkastaa nämä valmistuslaitteet vähintään 5 vuoden välein. Välivuosina toiminnannharjoittajan on toimitettava Tukesille laitteen toimintakunnon tarkastusraportti. Tarkastusvälin tihentäminen on mahdollista, jos valvontatarkastuksella todetaan vakavia turvallisuuspuutteita. Tarkastusten harventaminen ei ole mahdollista.

7.5 Toiminnallisessa kokonaisuudessa olevat vähäiset kohteet

Tukes tarkastaa toiminnallisessa kokonaisuudessa olevat vähäiset kohteet (kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005 23 §, asetus 685/2015 37 §). Tarkastuksessa kiinnitetään huomiota onnettomuuksien eh-

käisyyn, ennakkohuoltoon ja kunnossapitoon, pelastustoiminnan järjestelyihin sekä toiminnallisesta kokonaisuudesta johtuviin vaaratekijöihin ja turvallisuusvaatimuksiin sekä yhteistoiminnan järjestelyihin ja toimivuuteen. Tarkastus toteutetaan laajamittaisen laitoksen tarkastukseen liittyvänä.

7.6 Kaivostarkastukset

Kaivosten määräaikaistarkastusten väleissä noudatetaan seuraavia periaatteita:

Tarkastusväli	Tarkastettavan kohde
alle vuosi	Kaivokset, joissa on havaittu merkittäviä puutteita menettelyissä turvallisuuden varmistamiseksi (useampi arvosana välillä 0-2) tai joissa on tapahtunut vakavia onnettomuuksia tai vaaratilanteita. Kaivokset, joiden toiminta on jatkuvaa, laajaa ja olosuhteet kaivoksessa ovat erityisen vaativat.
1 vuosi	Kaivokset, joissa on laajaa kaivostoimintaa ympäri vuoden. Muutoksia on paljon ja olosuhteet kaivoksessa ovat vaativat. Toiminnanharjoittajalla on käytössään järjestelmälliset menettelyt turvallisuuden varmistamiseksi.
2 vuotta	Kaivokset, joissa toiminta on jatkuvaa, muttei poikkeuksellisen laajamittaista. Olosuhteet kaivoksessa mahdollistavat tarkastusten harventamisen Toiminnanharjoittajalla on käytössään järjestelmälliset menettelyt turvallisuuden varmistamiseksi.
3 vuotta tai enemmän	Kaivokset, joiden toiminta on keskeytetty, kausiluonteista tai vähäistä. Toiminnanharjoittajalla on käytössään järjestelmälliset menettelyt turvallisuuden varmistamiseksi.

Määräaikaistarkastusten lisäksi kaivos on tarkastettava kaivosturvallisuusluvan myöntämisen jälkeen ennen kaivoksen käyttöönottoa. Kaivostoiminnalle tehdään lopputarkastus, kun toiminnanharjoittaja ilmoittaa kaivostoiminnan lopettamistoimenpiteiden suorittamisesta.

Tarkastusten lisäksi kaivostoimintaa arvioidaan kaivosten vuosittain toimittamien tapaturma- ja louhintatietojen sekä kaivoskarttojen avulla. Kaivoksille asetettua vakuutta sekä yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettuja määräyksiä tarkistetaan vähintään kymmenen vuoden välein.

8 Säädökset

1. Laki vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin turvallisuudesta (390/2005), muutos 358/2015 27 §
2. VNa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 27-32 §
3. VNa räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015) 32-33 §
4. Kaivoslaki 621/2011 154 §
5. Vna kaivosturvallisuudesta 1571/2011 15